

Шведско
школство за
новодошле

Serbiska

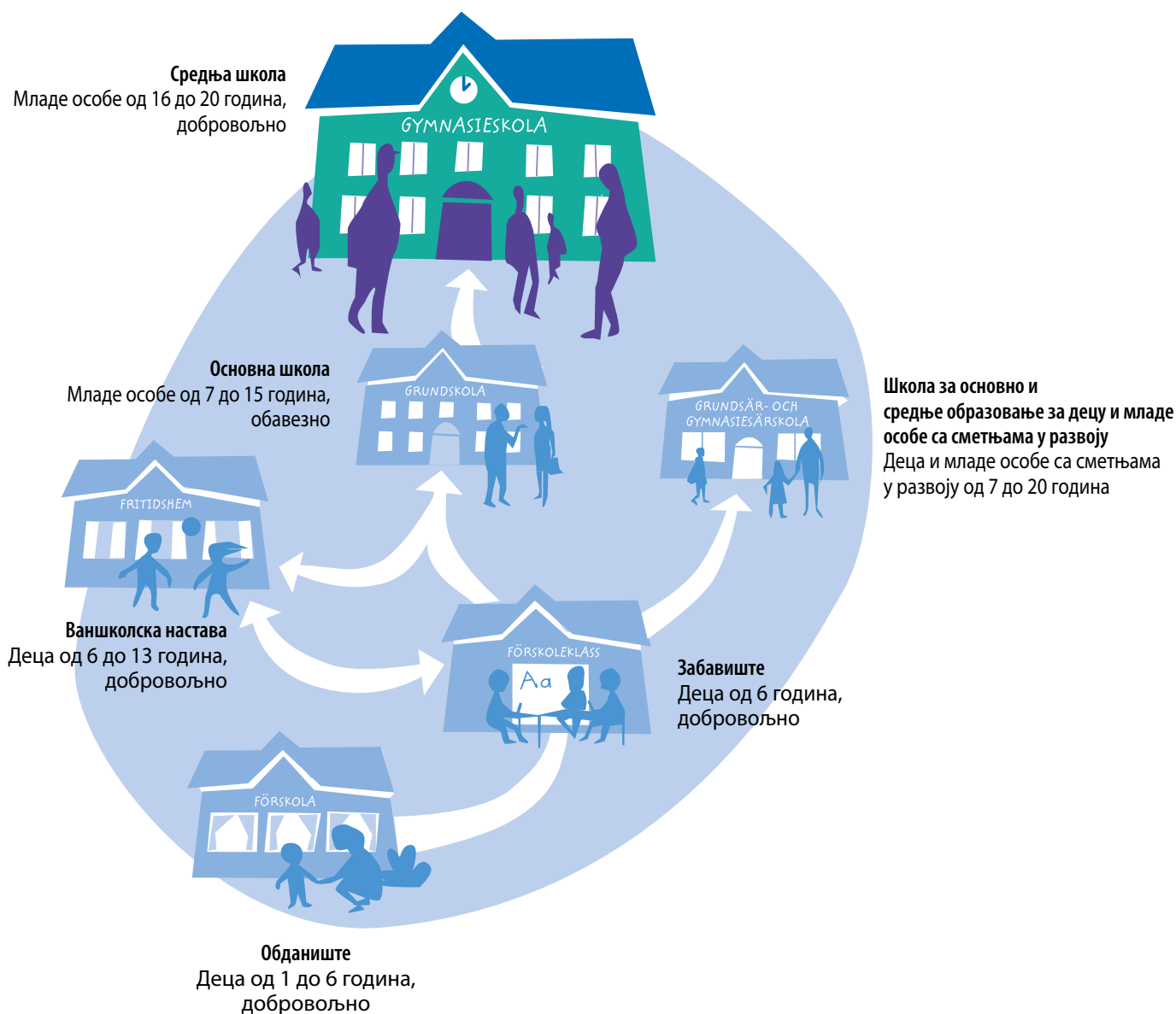

За младе од 16 до 20 година
Средња школа

Skolverket

Овако изгледа шведско школство

Када напуни 1 годину, Ваше дете може да иде у обданиште. У обданишту је важно играње. Када дете напуни 6 година, може да иде у забавиште. Обданиште и забавиште су добровољни.

Сва деца иду у основну школу од узраста око 7 година, и то је обавезно. Обавезно образовање односи се на 1–9 разред, тачније 9 година.

Већина младих особа иде у средњу школу три године. Новодошли који су добили дозволу за стални боравак имају право да почну своје средње образовање пре завршетка пролећног полугођа у години када пуне 20 година; особе које траже азил пре него што напуне 18 година. Постоје одређени услови за прелазне оцене. Средња школа припрема за факултет или за вишу школу, или директно за посао.

Средња школа

припрема за посао или за студије

Шведска средња школа је добровољна. Ипак, готово сви ученици после основне школе продужавају у средњу. На тај начин млади се припремају за даље студије или да почну да раде одмах после завршног испита у средњој школи.

Средња школа је за већину трогодишња. Већина је почиње одмах после основне школе, у узрасту од 16 година. Образовање мора најкасније почети у години када млада особа пуни 20 година. Старији могу да похађају средње образовање за одрасле.

Млади са сметњама у развоју због којих не могу да заврше нормалну средњу школу, уместо тога могу да похађају средњу школу за младе особе са сметњама у развоју. О средњој школи прочитајте више у посебној брошури.

Средња школа је бесплатна. То значи да ученик не плаћа ништа за образовање, за књиге и за школски материјал. Ипак, школе имају право да наплаћују храну у школи. Сви ученици који похађају средњу школу имају право на дотације за учење.

Избор од 18 програма за средњу школу

Средња школа има осамнаесет националних програма између којих можете да бирате. Дванаесет су усмерени програми, што значи да ће ученик завршити усмерено образовање да би одмах после испита могао да ради. Осталих шест су припрема за даље студије на универзитету или на вишој школи.

Особе које су похађале програм за припрему за вишу школу, аутоматски имају право да

се упишу у вишу школу. За неке програме за средње образовање потребно је имати оцене из одређених предмета. То се назива посебна квалификација. Они који су изабрали усмерени програм морају да уче курсеве на шведском и енглеском, чиме се квалификују да похађају вишу школу.

18 средњошколских програма

Усмерени програми

- Програм за децу и ваншколско образовање
- Програм за градњу и обејкте
- Програм за струју и енергетику
- Програм за возила и транспорт
- Програм за трговину и за администрацију
- Програм за занате
- Програм за хотеле и туризам
- Индустријско-технички програм
- Програм за природне изворе
- Програм за ресторане и животне намирнице
- Програм за грејање, вентилацију и санитарије (ГВС) и за објекте
- Програм за бригу и за негу

Програми за припрему за вишу школу

- Програм за економију
- Програм за естетику
- Програм за хуманистичке науке
- Програм за природне науке
- Програм за друштвене науке
- Програм за технику

Постоје и други програми, као на пример спортски. Поред тога постоји и пет уводних програма за ученике који се не квалификују за један од националних програма.

Шта је потребно да би почели да похађате школу

Да би почели да похађате средњу школу потребне су прелазне оцене из одређених предмета у основној школи.

За све средњошколске програме потребна је прелазна оцена из шведског или шведског као страног језика, енглеског и математике.

За усмерени програм потребне су прелазне оцене из најмање пет предмета, а за програм за припрему за вишу школу девет предмета.

Настава је организована на следећи начин

Настава у средњој школи састоји се из различитих делова

- Одређени предмети су заједнички за све средњошколске програме. То су: енглески језик, историја, физичко васпитање, математика, природне науке, религија, друштвене науке и шведски језик или шведски као страни језик.
- Ученици уче и друге предмете, али то зависи од изабраног програма. Ученик бира усмерење у оквирима изабраног програма.
- На крају, ученик сам одлучује. На пример, може да изабере предмете који му омогућавају да продужи са образовањем у вишој школи после средње школе.

Они који похађају усмерени програм највећи део образовања добијају у школи, али ипак половина тога може се завршити на радном месту. Ако уместо тога изаберете да већи део времена будете на радном месту, то се назива средњошколско стажирање.

Оцене и испити

Има шест нивоа оцена: А, В, С, D, Е и F. А је највиша оцена, а Е је најнижа прелазна оцена. F је непрелазна оцена. Оцену добијате после сваког завршеног курса.

Школа има захтеве у односу на стечено знање, који показују шта су минималне способности које деца треба да поседују и према њима се одређују оцене. Оне су исте за све школе у Шведској. Оцене се не добијају да би се правила поређења са другим ученицима у одељењу, већ према томе колико је ученик испунио очекивања курса.

Професор објашњава шта се тражи у разним оценама у оквиру сваког новог курса. Као ученик можете да разговарате са професором о томе како се сналазите за време трајања курса. Пошто добијете оцену, не можете да се жалите.

Образовање завршава изградом завршног средњошколског рада. Као ученик тада резимирате научено преко самосталног рада. Средњошколски рад мора имати прелазну оцену да би се испит сматрао положеним.

Важна правила у средњој школи

Као ученик, имате право на подршку да би завршили своје образовање. За узврат, школа очекује да дате све од себе.

Уписивање у средњу школу је добровољно. Ипак, они који је похађају треба да учествују у активностима. Значи, присуство није добровољно. Ако се неко разболи, то треба да се пријави школи. Ученик који много одсуствује са наставе ризикује да изгуби своје место у средњој школи и своју дотацију за учење.

Школа има правила о реду да би настава могла да се одвија на одговарајући начин. Сви ученици имају право на безбедност и на мир за учење. Између осталог, професор има право да затражи да ученик који стално прекида предавање изађе из учионице. У озбиљнијим ситуацијама ученик може да добије писмено упозорење.

Бирање школе

Ако желите помоћ при бирању средњошколског програма и школе, можете разговарати са саветником. Саветник постоји у свим школама, у основним и средњим школама. Он или она могу Вам помоћи да планирате образовање и професију.

Као ученик, имате право да изаберете коју школу желите да похађате, у Вашој општини или ван ње. Може постојати конкуренција око места, па оцене могу да буду одлучујуће. Општина има своје школе, али постоје и самосталне. Самостална школа може да се води као бизнис, фондација или као удружење.

Све школе су бесплатне и имају исте захтеве у односу на стечено знање. Имате право и на дотацију за учење, независно од тога коју средњу школу изаберете. Они који желе да иду у школу у другој општини или у самосталну школу, подносе захтев матичној општини.

Пријем у средњу школу се тражи у току јесењег полугођа у деветом разреду. Прелиминарни пријем је на пролеће, али се коначни пријем догађа на лето. Завршно сведочанство у пролећном полугођу одлучује да ли ће вас и када примити. Због тога је добро да се још на почетку поднесе захтев у неколико школа и програма.

Ученик преузима одговорност и има утицај

Сви ученици у средњој школи треба да могу да имају утицај, да учествују и да преузму одговорност у школи. Школа се темељи на демократским вредностима, исто као и остатак друштва. Важно је да школа у свом раду функционише демократски.

Најмање једном у полугођу ученик има право да се сретне са професором да би разговарали о учењу. То се назива разговор за промовисање развоја. Још је делотворније ако у разговору учествују и родитељи.

Као ученик, имате могућност да разговарате о томе како Вам је у школи и како се уклапате. Постоје могућности да се утиче и да се одговара за своје школске послове. Сваки ученик има индивидуални план учења.

Ако још увек нисте напунили 18 година, ваши родитељи имају право да учествују у разговору за промовисање развоја. Ученици који су напунили 18 година сами одлучују да ли желе да родитељи учествују или не.

Настава на матерњем језику и посебна подршка

Ако имате други матерњи језик осим шведског и говорите тај језик код куће, као ученик имате право да пратите наставу на матерњем језику. Предуслов је да говорите тај језик и да може да се организује група од најмање пет ученика и одговарајући професор.

Имате право и на саветовање на матерњем језику у вези са учењем, ако Вам је то потребно.

Ученик који нема довољно прелазних оцена да се упише у средњу школу, може да иде на један од уводних програма. На пример, постоји

програм за увођење у језик за новодошле у Шведску који имају потребу да побољшају своје познавање шведског језика.

Ученик који посећује један средњошколски програм и који ризикује да не добије прелазну оцену, има право на посебну подршку. Ученик, професор и директор, а можда и родитељ, састају се у тој прилици да се договоре о програму извршења. У програму извршења мора да буде наведено како школа подржава ученика и шта ученик треба сам да учини.

Den svenska
skolan för
nyanlända

Beställningsuppgifter:

Fritzes kundservice
106 47 Stockholm
Telefon: 08-690 95 76
E-post: skolverket@fritzes.se
www.skolverket.se

Beställningsnr: 15:1464
ISBN: 978-91-7559-178-0

Bilder: Folio, Michael McClain,
Matton, Johnér, iStock

Illustratör: Helena Halvarsson

Grafisk form: Jupiter Reklam

Grafisk produktion: Space360

Översättning: Space360

Tryck: Lenanders Grafiska, 74088

Skolverket

skolverket.se/nyanlanda